

ÚVOD K MODLITBĚ PÁNĚ

Vy se modlete takto: Otče náš, jenž jsi v nebesích, buď posvěceno tvé jméno. (Mt 6:9)

1. čtení: Genesis 24:1-27

Hlavní čtení: Matouš 6:5-13

1. MODLITBA PÁNĚ U LUKÁŠE

Milí bratři, milé sestry,

rád bych se spolu s vámi dnes a následujících několik nedělí věnoval Modlitbě Páně. Tato vzorová modlitba, kterou Ježíš učí své učedníky, si naši soustředěnou pozornost jistě zaslouží. A to hned z několika důvodů. Třeba proto, že se v podstatě ve stejném znění vyskytuje hned ve dvou evangeliích, v Matoušově a v Lukášově. Lukáš uvádí „Otče náš“ takto:

- ¹ *Jednou se Ježíš na nějakém místě modlil; když přestal, řekl mu jeden z jeho učedníků: „Pane, nauč nás modlit se, jako tomu učil své učedníky i Jan.“ (L 11:1)*

Ježíš se tedy nejprve sám modlil. To byla jeho běžná životní praxe, něco naprosto samozřejmého, jako dýchání. Ježíš volal k Otci, prosil Otce, děkoval Otci, chválil Otce, naslouchal Otci. Někdy nevíme, jakými slovy se modlil k Hospodinu. Jindy zase z evangelií známe i znění jeho modlitby.

- ²⁵ *V ten čas řekl Ježíš: „Velebím tě, Otče, Pane nebes i země, že jsi tyto věci skryl před moudrými a rozumnými, a zjevil jsi je malíčkým.“* ²⁶ *Ano, Otče: tak se ti zalíbilo.“ (Mt 11:25-26)*

Nebo:

- *Otče, chceš-li, odejmi ode mne tento kalich, ale ne má, nýbrž tvá vůle se staň. (L 22:42)*

Kdybyste si chtěli přečíst nejdelší zaznamenanou Ježíšovu modlitbu, podívejte se do Janova evangelia. V 17. kapitole ji naleznete. Církev ji nazývá *Velekněžská modlitba*, protože v ní Ježíš těsně před svým zatčením a utrpením prosí Boha za své učedníky, tedy za církev.

Co z toho pro nás v tuto chvíli vyplývá? Ježíš nikdy neučil své žáky něco, co sám nedělal, co sám nepraktikoval, co by sám opomíjel. Vedl je k modlitbám, protože sám považoval modlitbu za podstatnou a přirozenou součást svého života. Ježíš není pokrytec, který by zbožně napomínal své učedníky a kladl jim na srdce, že se mají modlit k Bohu, přičemž sám by to zanedbával.

Ježíš se tedy modlil. A učedníci ho při modlitbách viděli. Pozorovali ho. Slyšeli jeho chvály i prosby. A tak se jednou jeden z učedníků osmělil a poprosil Mistra, aby je naučil se modlit. Bratři a sestry, kolikrát v životě jsem se tuto krátkou modlitbu už modlil? Kolikrát jste stejnými slovy volali k nebesům i vy sami?

- *Pane, nauč nás modlit se!*

Vždyť křesťan celý život vnímá, že potřebuje Kristovo vedení k modlitbě. Že se modlit vlastně neumí. Že neví, jak na to. Že neví, jak začít. Že nemá sílu a dostatek odhodlání se pravidelně a duchapřítomně modlit. Že potřebuje znát Písmo, aby se modlil slovy, které Boha potěší a oslaví. Že potřebuje znát Boží slovo, aby k Hospodinu vysílal prosby, které budou ve shodě s jeho vůlí. Křesťan potřebuje Boží moudrost při modlitbách, aby jen neprosil, ale také i děkoval. Aby si jen nestěžoval jako Jób, ale aby i chválil a velebil Boha jako třeba David ve svých mnohých modlitbách. Když se křesťan modlí, potřebuje Bohem slíbené vedení Ducha svatého. Jak praví apoštol Pavel:

- *Vždyť ani nevíme, jak a za co se modlit, ale sám Duch se za nás přimlouvá nevyslovitelným lkáním. (Ř 8:26)*

To je tedy Lukášův úvod k Modlitbě Páně. Ježíš se modlí. A učedníci ho pokorně a naléhavě žádají, aby je učil modlit se.

2. MODLITBA PÁNĚ U MATOUŠE

Matouš ovšem zasazuje „Otče náš“ jinak. Doprostřed Ježíšova *Kázání na hoře*. (Mt 5-7) Je to pasáž, v které Ježíš nejprve varuje své učedníky před modlitbami pokrytců a modlitbami pohanů. Jak se modlí pokrytci? Tak, aby je lidé viděli a slyšeli. Aby je lidé za jejich modlitby chválili a odměňovali. Naproti tomu Ježíš vede své učedníky k tomu, aby s Bohem mluvili ve svém pokojíku, tedy ve skrytu. Sami. Stranou všech lidí. Tím Ježíš rozhodně nezakazuje veřejné modlitby. Ale připomíná nám, že modlitba je důvěrný, osobní, intimní rozhovor s naším Stvořitelem. Když jsem s Bohem o samotě, když jsem s Bohem jen já, pak padají masky, které si běžně nasazuji na veřejnosti. Bůh do nás vidí. Vidí do našeho srdce. A chce, abychom si toho byli vědomi, že do našeho nitra má přístup. Abychom si před ním, při modlitbě, na nic nehráli. Abychom byli sami sebou. Nikdy se totiž nemodlíme tak upřímně a otevřeně, jako když jsme s Bohem sami. Modlitba v pokojíčku, kde nás nikdo kromě Boha nevidí ani neslyší, to je čas a místo, kde se buduje skutečný vztah mezi člověkem a Bohem, mezi Kristem a jeho učedníkem.

A jak se modlí pohané? Ti se zase domnívají, že když budou opakovat své prosby pořád dokola, přesvědčí své bohy k tomu, aby jednali. Jde tu o duchovní nátlak, který ovšem na Hospodina, našeho nebeského Otce, pramálo zabírá. Ježíš nás vede k důvěře, že Bůh zná všechny naše touhy a žádosti dřív, než je vyslovíme. Dřív, než z myšlenek vytvoříme slova a věty. Proto při modlitbách nemusíme užívat ani dlouhých souvětí, ani květnaté a básnické obraty, ani si odškrtnout, kolikrát už jsme se za daný problém modlili. Při modlitbě se máme učit prosté důvěře Božích dětí. Spoléhat se na Boha, který přece rád slyší a vyslyší vše, co je ve shodě s jeho vůlí pro náš život, i pro život našich bližních.

3. ÚVODNÍ VÝZVA

Když se Ježíš vymezí vůči modlitbám pokrytců a modlitbám pohanů, prohlásí:

- ***Vy se modlete takto.***

Bratři a sestry, když se nám dostane do rukou kniha, kterou si toužíme přečíst, kterou pasáž nejčastěji přeskochíme? Je to úvod. Máme totiž dojem, že v úvodu nás nic objevného nečeká. Dnes bychom také mohli skočit rovnou k první prosbě Modlitby Páně. Ale my budeme disciplinovaní. Promyslíme nejprve Ježíšův úvod:

- ***Vy se modlete takto.***

Tak především: Ke komu Ježíš mluví? Koho učí tuto vzorovou modlitbu? Jste to vy. Jsme to my, Kristovi učedníci. Lidé, kteří ho následují, důvěřují mu, učí se od něj žít. Lidé, kteří chápou, proč Ježíš visel na kříži. Že tam umíral kvůli nám a místo nás. Lidé, kteří svědčí o jeho vzkříšení. Lidé, kteří pokládají Ježíše za velkého učitele, za proroka, za léčitele. Ale také, a především za našeho Spasitele a Pána. Slovy Ježíšovy modlitby se tedy mají modlit lidé, kteří s Kristem mají osobní vztah. Ježíšovi učedníci. Tuto modlitbu tradičně nazýváme *Modlitba Páně*, protože vyšla nejprve z úst našeho Pána. Ale správně bychom ji měli nazývat *Modlitba učedníků*. Protože každý, kdo v Krista uvěřil a jde v životě za ním, se ji má modlit.

Dále: Ježíš nemluví ke každému učedníkovi zvlášť. Neříká: *Ty, Petře, se modli takto. A ty, Ondřeji, se modli zase takto*. On mluví ke všem dohromady. *Vy se takto modlete*. Ježíšova vzorová modlitba je určená pro celé společenství. Pro církve všech generací a národů. Spíše pro shromáždění učedníků než pro zbožné chvilky jednotlivce. Je docela zvláštní, když se člověk sám doma modlí: *Otče náš...* A ne: *Otče můj...* Když se ji tedy modlíme sami, začne nám společenství církve chybět. Začnou nám scházet chvíle, kdy jsme po boku našich bratrů a sester odříkávali slova této modlitby.

Modlitba Páně je naše společné duchovní bohatství. Jen uvažte: Žádný jiný biblický text se při bohoslužbách neopakuje tak často. Úvodní žalmy se střídají, stejně jako čtení ze Starého a Nového zákona. Ani požehnání v závěru shromáždění není vždy stejné. Ale „*Otče náš*“ nechybí nikdy. Ani při pohřbech, ani při svatbách. Je pravda, že při svatbách je mi někdy úzko. Vyzvu lidi k Modlitbě Páně a modlím se ji sám. O to větší radost mám, když se tu a tam nějaký člověk ke mně připojí.

Ale s tím častým užíváním je spojena jedna obtíž. Ruku na srdce, bratři a sestry, někdy se modlíme Ježíšovými slovy naprosto bezmyšlenkovitě. Řekneme: *Otče náš...* Pak chvíli nic... A najednou: *Neboť tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen*. Ale bezmyšlenkovité opakování nějakého textu není modlitba. Ježíš řekl: *Vy se takto modlete*. Těmito slovy se máme modlit. Tedy skutečně volat k Bohu, našemu Oci. Opravdově Boha prosit. Uvědomovat si, o co jej žádáme. Přemýšlet o těch slovech, která k němu vysíláme. Ani farář u konfirmační zkoušky nemá rád, když konfirmand bezmyšlenkovitě recituje odpovědi, které se naučil nazpaměť. A o jejich významu pro život vlastně ani moc nepřemýšlel. Modlitba „*Otče náš*“, byť se ji většinou už v útlém věku naučíme z paměti, nemá být a nikdy se neměla stát náboženskou básničkou. Je to vědomý a duchapřítomný rozhovor s Bohem.

Všimněte si ještě, že Ježíš neříká: *Vy se modlete takto a nikdy ne jinak*. Modlitba Páně rozhodně nemá nahradit všechny ostatní modlitby. My ji sice zařazujeme na závěr našich vlastních modliteb, ale ona stejně dobře umí nastartovat naše prosby a chvály. Proč? Protože vytyčuje různá témata. Mapuje různé oblasti našeho života. A tím nám může pomoci v našich osobních i společných modlitbách. Když už jsem zmínil ty svatby... Co se dává do svíčkové omáčky? Jaké jsou klíčové ingredience? Kořenová zelenina, vývar a smetana. Každý ví, z čeho se varí svíčková omáčka. A přece každá svíčková nakonec vypadá a chutná trochu jinak. Modlitba Páně, to jsou základní ingredience pro rozhovor s Bohem. Když se ji modlíme, smíme a máme jednotlivé prosby rozvíjet po svém, jak nás zrovna vede Duch.

4. STRUKTURA MODLITBY PÁNĚ

A teď ještě: „Otče náš“ má jasnou strukturu. Oslovení Boha, šest proseb, závěrečná chvála Boha. Přičemž první tři prosby se týkají Boha samého. A druhé tři prosby nás lidí. Už jen tou strukturou nás Ježíš učí mít ve všem, tím spíše při modlitbě, na prvním místě Boha. To si také musíme připomínat. To se musíme učit každý den našeho života, od samého rána až do večera. Protože my to zhusta máme přeházené. Já jsem na prvním místě. Anebo: Moji nejbližší a milovaní jsou na prvním místě. Jak to napsal Mario Puzo, autor Posledního Kmotra: „*Don stavěl věrnost nad všechno ostatní. Na první místo krevní pouto, pak následoval Bůh (cožpak si doma nepořídil vlastní kapli?), a na třetí příčku postavil závazky vůči lidem.*“ Takže: První je rodina. Pak je Bůh. Ne! Naše víra není mafiánská! Naše víra je křesťanská. Taková, jakou ji učí a sám žije Ježíš Kristus. Naše víra je Kristova. A v této víře je na prvním místě Bůh. Možná že bychom si právě díky Modlitbě Páně každý den mohli srovnat naše priority a hodnoty. Kdo je první. A kdo je druhý. Že Bůh zde není pro mě. Ale že já jsem zde pro Boha. Že Bůh není můj služebník. Ale můj Pán. A já jsem jeho služebník. První a nejdůležitější přikázání lásky přece zní:

- *Miluj Hospodina, Boha svého, celým svým srdcem, celou svou duší a celou svou myslí. (Mt 22:37)*

Církevní otec Augustin to měl dobře srovnané: *Když bude Bůh ve tvém životě na prvním místě, bude všechno ostatní ve tvém životě na svém místě.*

Bratři a sestry, dnes jsme tuto Ježíšovu vzorovou modlitbu jen natukli. Ale doufám, že i tento úvod nás inspiroval. Třeba k revizi našeho modlitebního života. *Modlím se dostatečně? Modlím se málo? Modlím se vůbec?* Nebo nás vedl k přemýšlení, zda Kristovu modlitbu jen bezmyšlenkovitě neodřikáváme. Zda se ji skutečně modlíme, když ji vyslovujeme. Nebo zda prožíváme, že ten, ke komu se modlíme, má v našem životě první místo.

Za dva týdny, dá-li Pán, se společně zamyslíme nad první prosbou Modlitby Páně. Do té doby, když vás Duch povede, zkuste se tuto modlitbu, kterou od dětství známe, modlit v klidu, pomalu, větu po větě, slovo po slovu. A zkuste přitom uvažovat, co vlastně znamenají její slova. A jak v našem životě právě rezonují. Uvidíte, to je moje zkušenost, že každá věta a každé slovní spojení rozkvetne. Že se slova Ježíšovy modlitby stanou základem pro další a další slova, která k Bohu budou vycházet přímo z vašeho srdce. Ne nadarmo Ježíš naučil tuto modlitbu své učedníky přímo na jejich žádost:

- *Pane, nauč nás modlit se.*

Modlitba:

Pane Ježíši Kriste, my všichni potřebujeme, abys nás učil modlit se. Dávej nám svého svatého Ducha, který nám slabým pomáhá, který otevírá naše srdce vůči Bohu, který rozvazuje náš jazyk. Pokud s tebou nemluvíme, ved' nás k pokání. Pokud k tobě nevoláme ve shodě s tvou vůlí, usměrňuj nás. Pokud jsme při modlitbách vyprahlí, zavlazuj naši duši. Pokud v modlitbách nevidíme žádný smysl, přived' nás k sobě blíž, abychom tě duchovním zrakem viděli, abychom ti naslouchali, abychom s tebou zase chtěli být. Amen.